

knjižnico. Zbog tega pa se je v posebni okrožnici zglasilo pri vseh podružničnih načelnstvih z uljudno prošnjo, naj bi v svojem okrožji poiskala takih poverjenikov, ki bi s požrtovalno ljubeznijo hoteli prevzeti raz-

pečevanje društvenih spisov. V olajšanje tega posla je dalo natisniti posebne vpisne pole na knjižnico družbe sv. Cirila in Metoda ter jih poslalo vsem podružnicam.

Društven vestnik.

Iz kamniškega okraja. Iz našega okrajnega društva. Dne 23. vinotoka 1890. l. se je vršilo že po časnikih naznanjeno tretje zborovanje našega okrajnega učiteljskega društva. Zborovalcev je bilo radi vednega prestavljanja zborovanja in slabega vremena le 21. Ob 10. uri dopoludne nagovori navzoče predsednik g. J. Janežič ter se spominja veselega dogodka v cesarski hiši, povdarja važnost društve osobito učiteljskih v sedanjih časih ter nas navdušuje k društveni delavnosti. Spominjal se je tudi odličnega uda našega društva g. Jegliča, kateri se je preselil v litijski okraj kot nadučitelj k sv. Križu, želeč mu v novem okraji vse dobro.

Društveni tajnik pa je poročal o društvenih zadevah omenivši spremembe pri društvu in prošnje na visoki deželni odbor za povišanje plač. Bolj na široko pa je govoril o drugem zborovanji „Zaveze“, ki se je vršilo v Celji dne 25. in 26. vel. travna. Omenil je večinoma vse važnejše stvari ter se izrazil, da je to zborovanje nanj, kakor tudi na vse navzoče napravilo najboljši vtis, kar je posnel po zadovoljnih obrazih.

Tretjo, najvažnejšo točko dnevnega reda: „Kateri fizikalne aparate si učitelj sam lahko naredi in kako naj jih uporablja?“ pa je izvajal v občno zanimanje poslušalcev g. Frančišek Trošt, učitelj v Vodica. Iz fizike, rekel je g. govornik, privaditi se morajo otroci vsaj toliko, da bodo pozneje razumeli to, kar bodo brali v časnikih in različnih knjigah, ki jim bodo na razpolago. Saj pa tudi ni težko vzbuditi v otrocih veselja do tega predmeta, ker ima človeški rod v sebi že od rojstva skrit preiskovalni nagon. To je opazil g. poročevalec pri lastnem sinu. Kupil mu je namreč neko igračo, v kateri je vzbujal s pritiskavanjem glas. Toda otrok ni bil zadovoljen le z glasom, temveč poiskal je tudi reč, ki ga vzbuja ter s tem, kar je naravno, uničil tudi igračo.

Potem nam je pokazal s steklenico vode: zveznost, sprejemnost, lego, občujoče posode, lasovitost, v navadni vodi potaplajoče in s soljo zgoščeni vodi pa plavajoče jajce, neprodornost, zvok itd.; s svečo predočil nam je: menjavo zraka pri odprtem oknu, potapljalški zvon, senco z vsemi spremembami, jakost svetlobe, svetomer itd. Učinił je tudi s pečatnim voskom nekaj električnih poskusov ter pokazal magnetno iglo, katere stojalo je iz starega gumba, igla iz obroča necega krila prešle mode, vstali deli pa iz železnih palčič umirovljenega dežnika.

Podal nam je še mnogo družega v jako zanimivi obliki in pokazal še mnogo aparatov, ki jih je izgo-

tovil iz zavrženih stvari. Ker ga je čas prehitel, omenil je le še berila, na katerih podlagi naj se vse to obravnava z obljubo, ki se je z odkritosrčnim veseljem sprejela, da bode v prihodnjem zborovanji nadaljeval in vse svoje umotvore pa razstavil pri prvi uradni okrajni učiteljski konferenciji.

Ko se še sprejme nasvet g. Burnika, da se delegata za potne troške povodom zaveznega zborovanja odškodujeta z 10 gld. in predlog tajnikov, da naj bi bilo prihodnje zborovanje zopet v Mengši prvi četrtak meseca vel. travna 1891. l., zaključil g. predsednik zborovanje z zahvalo g. referentu za njegov trud in poslušalcem na vzornem zanimanju za našo reč.

Alojzij Kecel — Ihan.

Iz postojnskega okraja. (Zborovanje.) — Nekam dolgo je že, kar je zborovalo naše društvo, a do danes Vam, g. urednik, še nihče ni poročal, kaj smo se razgovarjali na tem zboru. Tudi jaz se nisem namenil natančno popisati vsega zborovanja, ker to delo prevzel je nekdo drugi, omenim naj samo prav ob kratkem glavne točke dnevnega reda.

Po prijaznem pozdravu predsednikovem in vrlo sestavljenem poročilu tajnikovem, poročal je društveni blagajnik ob osnovi „podporne zaloge“ za članove našega društva. Zbrano učiteljstvo je radostno pozdravilo to misel in sklenilo si osnovati podporno zalogo. Namen te zaloge bode, pravega društvenika v boleznih podpirati, ako umrje, pomagati mu k pogrebni in postaviti mu nagroben spomenik.

Dovolite g. urednik, da navedem glavne točke naše podporne zaloge. Evo jih:

1. Da oboleli pravi društvenik dobi bolniško podporo, se mora zglasiti pri društvenem vodstvu.

2. Podpora računsi se od tistega dne, s katerim je c. kr. okrajna šolska oblast dotičniku zaradi bolezni dovolila dopust, oziroma je postal nesposoben za poučevanje in se mu daje do časa, ko je zopet sposoben za poučevanje. V počitnicah se mora pa dotičnik skazati z zdravniškim spričevalom.

3. Podpora se plačuje praviloma samo tri mesece in sicer 6—12 gld. na mesec, oziroma 20—40 kr. na dan; potem sme društveno vodstvo podporo znižati ali tudi popolnoma ustaviti.

4. Ako pravi društvenik umrje, izplača blagajnik sorodnikom proti potrdilu po odboru nakazano vsoto za pogrebne stroške.

5. Ako pravi društvenik nenadoma umrje ter zapusti nepreskrbljeno vdovo in otroke, sme društveno

vodstvo dovoliti trimesečno podporo, navedeno pod 4. onim, kojim je smrt rednika vzela.

6. Ako dopuščajo društvena denarna sredstva, sme društveno vodstvo ostalce rajnega na njih prošnjo še dalje podpirati.

7. Ako pravega društvenika zadene v družini velika nesreča in gmotna škoda, ima društveno vodstvo pravico na njegovo prošnjo dovoliti mu podporo.

8. Podporo pa dobi le tisti društvenik, ki je bil dve leti nepretrgoma član društva.

To so glavne točke naše podporne zaloge, o kojih se bomo še pri prihodnjem običnem zboru razgovarjali in potem visoki vladi predložili v potrdilo. Seveda, marsikdo bode vprašal, kje je pa denar? „Zrno do zrna pogača...“ Naša glavnica je narasla v dveh letih, kar društvo obstoji, že blizu do 200 gld. in kolikor poznam vzgledno učiteljstvo našega okraja, koje pri vsaki priliki pokaže, da je vneto za čast, korist in ugled našega stanu, bode glavnica tudi vedno naraščala. „V društvu je moč in pomoč!“ Vstrajna volja in veselje do društva vsega učiteljstva v našem okraju sta nam porok, da bode podporna zaloga lepo rasla, cvela in rodila plodonosen sad v korist in čast učiteljstvu postojinskega okraja.

Podpisanec stavlja je potem samostalen predlog, da vsprejme naše društvo g. Jožefa Gorupa za njegove velike zasluge za slovenski narod s tem, da mu je podaril toliko ustanov za slovenske dijake in posebno še, ker je pripravljen dati zdatno pomoč za

ustanovitev slovenske deklishe meščanske šole, svojim častnim članom.

V društveno vodstvo (odbor) bili so za tekoče leto izvoljeni ti-le gg.: Martin Zarnik (predsednik); Števo Jelenec (podpredsednik); Števo Primozič (tajnik); Francišek Zaman (tajnikov namestnik); Filip Kete (pevovodja); Jožef Kostanjevec (pevovodje namestnik) in Jakob Dimnik (blagajnik).

Delegatom za bodoče glavno zborovanje „Zaveze“ imenoval je odbor dne 6. listopada te-le gg.: M. Zarnika, Št. Jelenca, A. Skalo in J. Dimnika.

Jakob Dimnik — Postojina.

(Vabilo) k prvemu običnemu zboru „Litijskega učiteljskega društva“, dne 19. listopada t. t. ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju z nastopnim vzporedom: a) Nagovor začasnega predsednika; b) poročilo o delovanju začasnega odbora; c) volitev društvenega odbora; d) pojedini nasveti.

Upamo, da se tolikanj zaželenega prvega zborovanja učiteljskega društva za „litijski šolski okraj“ udeležijo gospodje tovariši, gospice tovarišice (osebno iz bližnje okolice in oni, ki so ob železnici), kakor tudi drugi razumniki slovenski v prav obilnem številu. Po geslu prevzvišenega vladarja: „Viribus unitis“ naj deluje novo društvo prav krepko v prid šolstva in naroda! Tedaj na svidenje 19. t. m. v Litiji!

Začasni odbor.

Vestnik.

Osobne vesti. Na mesto obolele Ernestine Pribilove je vstopila začasno kot suplentinja na osemrazredno deklishe šolo pri sv. Jakupu izprašana učiteljica Franciška Sagorčeva. — V Waldherrijev zavod so na novo vstopili kot učitelji ali korepetitorji gg. Matija Grainecker, Jožef Prevc in Ferdinand Raunegger. — V uršulinskem zavodu so z letošnjim šolskim letom pričele poučevati M. Alojzija Derffel, S. Benedikta Gutnik, Ss. Dominika in Vincencija Dereani. — V Rehnovem priv. učilišču: izprašana Marija Pajser mesto Ide pl. Langer, ki je dobila mesto učiteljice v Kočevju. — Začasni drugi učitelj na bivši dvorazrednici v Trebnjem, g. Friderik Pehani, imenovan je začasnim tretjim učiteljem na sedanji štirirazrednici v Trebnjem; g. Ivan Strehovec pride kot začasni učitelj iz Št. Mihela v Vreme; gđ. Emilija Jurman pride kot začasna učiteljica iz Vrem v Šturijo; izprašana kandidatinja gđ. Bibijana Bisail pride začasno v Hrenovce. — Izprašan kandidat g. A. Sone je postal nadomestni učitelj v Tržiči.

Preizkušnja učne usposobljenosti se vrši te dni pred izpraševalno komisijo v Ljubljani. Oglasilo se je 14 učiteljev in 8 učiteljic. Kaj več o tej preizkušnji v prihodnji številki.

Objava. Vsem onim učiteljem in vzgojnikom mladine, kateri se zanimajo za De Amicisovo vzgojno knjižico „Cuore“ — Srce, — se javlja, da je nje prevod na slovenski jezik že zvršen in bode v kratkem izšla v dežel.

Gospodom stanovskim tovarišem na znanje! III. zvezek „Skladeb † Avgusta Lebana“ se ravnokar tiska ter pride na svetlo še v tekočem meseci. Vsebina mu je nastopna:

1. Prisega, mešan zbor, (besede Lujize Pesjakove). 2. Brodar, moški četverspev, (besede poleg Raisinija zložil Fr. Z.) 3. Mojemu zavičaju, moški zbor in samospjev za bariton, (besede —?—). 4. Zadnji večer, mešan zbor, (besede Simon Jenko). 5. Vojak, samospjev za tenor ali sopran s spremljevanjem na klavirju, (besede Dvnelove). 6. Venec vipavskih narodnih pesmij, moški zbor. (Na to točko posebno opozarjamo Vipavce naše).

Ker sem dal prirediti le malo število iztisov, naj se z naročbo požuri, kdor bi delo hotel imeti. Stane s poštnino vred 45 kr.

Janko Leban, učitelj
v Avberu pri Sežani.

Zahvala. Visokorodna gospa Teodora grofinja Kottulinskyjeva, posestnica boštarjske graščine itd. blagovolila je naši šoli podariti 20 gld. v nakupovanje tvarine za ročna dela, za kar se nji in vsem častitim g. g. dobrotnikom, ki so v ta namen kaj podarili, najtopleje zahvaljujeta

Alojzij Dremelj,   Franciška Šmitik,
predsednik krajnega šolsk. sveta.   učiteljica.

Zahvala. V prijetno dolžnost si štejem, prečastitima gospodoma Mihu Potočniku, monsignorju